

**ПЛАТФОРМА 1. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК
КЛАСТЕРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ:
СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ**

*IV Всеукраїнська науково-практична конференція
«Актуальні проблеми інноваційного розвитку
кластерного підприємництва в Україні»*

Дудко П.М., к.е.н., Цикал А.П.

Київський національний університет технологій та дизайну

**ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Анотація. У статті проведено дослідження щодо визначення ролі інноваційних технологій у системі управління підприємством. Визначено зміст понять «інновації», «технології» та «інноваційна технологія». Обґрунтовано доцільність застосування інноваційних технологій в управлінні підприємством та виявлено їх вплив на розвиток підприємства.

Ключові слова: інновація; технологія; управління; інноваційна технологія в системі управління; розвиток підприємства.

Дудко П.Н., к.э.н., Цикал А.П.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

ПУТИ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Аннотация. В статье проведено исследование по определению роли инновационных технологий в системе управления предприятием. Определено содержание понятий «инновации», «технологии» и «инновационная технология». Обоснована целесообразность применения инновационных технологий в управлении предприятием и выявлено их влияние на развитие предприятия.

Ключевые слова: инновация; технология; управление; инновационная технология в системе управления; развитие предприятия.

Dudko P., Tsykal A.

Kyiv National University of Technologies and Design

**WAYS OF IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES
AT ENTERPRISE**

Abstract. The research of determining the role of innovative technologies in the enterprise management system was conducted in this article. The content of the concepts of innovation, technology and innovative technology is defined. The expediency of application of innovative technologies in the management of the enterprise is substantiated and their influence on the development of the enterprise is revealed.

Keywords: innovation; technology; innovative technology in the management system; development of the enterprise.

Постановка проблеми. Проблеми формування та впровадження на підприємствах України інноваційних технологій надзвичайно гостро вимагають серйозних і сміливих рішень. Слід вміло координувати діяльність всіх зацікавлених учасників інноваційного процесу за допомогою врахування ринкових інтересів. При реалізації інноваційних технологій необхідно враховувати взаємодію окремих складових інноваційної системи, до яких відносяться кадрові фахівці, державні замовлення, кредити, ставки податків, ціни, програми співпраці, інноваційні проекти, маркетингова діяльність, а також консалтингова підтримка.

Аналіз останніх досліджень та невирішена частина проблеми. Написанню статті передувало розгляд робіт таких авторів, як О.С. Феріна [1], Л.В. Григор'єва [2], А.О. Касич [3], Є.О. Діденко [4], О.В. Євтушевська [6]. У дослідженні О.С. Феріна викладені основи вирішення проблем і шляхи здійснення інноваційних стратегій на підприємствах України. В роботі Л.В. Григор'євої розкрито сутність реалізації інноваційних технологій з урахуванням узагальнення існуючих теоретичних підходів і концепцій розвитку інноваційної діяльності, окреслені основні їх характеристики [2]. У

дослідженні А.О. Касич підкреслюється, що інноваційна стратегія впровадження технологій – це стратегія, спрямована на передбачення істотних змін на ринку товарів і послуг та пошук масштабних рішень, спрямованих на зміцнення ринкових позицій і стабільний розвиток підприємства [3].

Є.О. Діденко підкреслює, що «інноваційна стратегія впровадження технологій – це складова загальної стратегії підприємства, орієнтована на визначення і досягнення перспективних цілей безпосередньо через інноваційний процес» [4]. Автори відзначають, що в процесі реалізації інноваційних технологій виникають проблеми фінансового, інвестиційного, адміністративного характеру, а також законодавчі та організаційні перешкоди. На основі аналізу зібраного матеріалу зіставлені і виділені основні проблеми і шляхи реалізації інноваційних технологій на підприємствах України.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження проблем і шляхів реалізації інноваційних технологій на підприємствах України, а також вивчення стратегічних шляхів до їх впровадження.

Результати дослідження. Оскільки Україна, як досить молода держава, орієнтована на інноваційний шлях розвитку економіки підприємств, обов'язково повинна враховувати ефекти інноваційних технологій. У зв'язку з цим шляхи управління повинні: базуватися на здатності прогнозувати наслідки реалізації прийнятих рішень і на основі коригування управлінських дій; бути багатоваріантною і нелінійною; бути ситуаційною, щоб порівнювати управлінські дії зі станом і тенденціями розвитку соціально-економічного середовища на момент прийняття рішень [7].

Таким чином, з огляду на відсутність належного бюджетного фінансування найважливіших для країни науково-технологічних досліджень, які б породжували розробки для потреб підприємств виробничої сфери, інноваційний ринок, можливість залучення до наукових пошуків сферу освітнього процесу із застосуванням просунутих технологій, здійснення на їх базі успішно конкуруючих проектів.

Будь-яка модель, схема чи концепція повинні ґрунтуватись на загальних принципах, що відіграють роль формоутворення. Основні принципи, які формують стратегію впровадження інноваційних технологій на підприємстві наведені на рис. 1.

Джерело: [7].

Рис. 1. Принципи побудови моделі інноваційної активності підприємства

Основу інноваційної політики на підприємствах різних галузей становлять саме впровадження інноваційних технологій нової продукції. Вони є вирішальними з точки зору призначення підприємства – забезпечувати певні потреби суспільства.

Більш наочно основні моделі інноваційної активності підприємств представлено на рис. 2.

Якщо нова модель продукту краще існуючої за техніко-економічними характеристиками і витрати на її освоєння невеликі, а ринкова новизна в продукті відсутня, то його впровадження навряд чи забезпечить прибуток виробнику. Разом з тим ринкова новизна продукту може бути досягнута і без науково-технічних рішень – завдяки змінам у зовнішньому вигляді, розмірі, формах тощо.

Джерело: [8].

Рис. 2. Моделі інноваційної активності підприємств

Переконливим способом реалізації інноваційних стратегій на підприємствах України може бути надання їм права на застосування по відношенню до них пільгового оподаткування – тим, які інвестують власні кошти в інноваційний розвиток і проведення відповідних досліджень. Проблема акумулювання фінансової бази для здійснення інноваційної діяльності вельми гостра і має велику значимість [7].

Зараз же в Україні діяльність з реалізації інноваційних стратегій може бути оцінена станом відсталості. В середньому кожне десяте промислове підприємство займається проведенням досліджень і впровадженням інноваційної продукції. За ступенем активності інноваційних зусиль (майже вдвічі перевищуючи середній по промисловості показник) виділяються лише металургія, хімічна промисловість та машинобудування, тобто, лише три галузі [8]. В інших же інноваційна активність не перевищує 3–5% і ознак її зростання не спостерігається. У самій же розвиненій країні західної півкулі нашої планети (США) середньогалузевий показник інноваційної активності досягає майже 30% [9].

У наявності і диспропорції іншого роду, якщо проводити зіставлення інноваційних секторів в нашій країні і в економічно розвинених державах світу. В Україні структури, які отримують фінансування за рахунок державної скарбниці, є власниками менше половини патентів, а в передових країнах дев'ять з кожних десяти патентів знаходяться у веденні корпорацій, провідних ділових операцій на різних континентах [10].

У загальній сумі витрат з інвестування в реалізацію інноваційних технологій на підприємствах України переважають витрати на покупку технічних засобів для заміни ними застарілих одиниць (більше половини). А на придбання патентів і ліцензій ресурсів витрачається в десять разів менше. Це негативно позначається на зусиллях щодо вирішення проблеми забезпечення конкурентоспроможності економічної сфери держави як в цілому, так і в окремих її аспектах. Виходом зі сформованої ситуації може бути активізація залучення підприємств промисловості до здійснення інноваційного процесу і забезпечення припливу фінансових ресурсів від суб'єктів інших форм власності [8].

Слід визнати, що за рівнем розвитку інноваційної інфраструктури та сумарної величиною інвестування в наукові дослідження, а також питомою вагою високотехнологічних продуктів в загальному виробничому випуску товарів і присутності в експортних обсягах (так само як і за ступенем інноваційної активності в цілому) Україна істотно поступається економічно розвиненим країнам. Тому в процесі реалізації інноваційних стратегій на підприємстві необхідно встановлення таких організаційних умов, які б забезпечили відчутне зростання результативності відповідних зусиль. Підкреслимо, що ринок жадає такі пропозиції розробників, які здатні породити комерційний успіх, саме такі досягнення дослідників тільки і можуть зацікавити ринкових інвесторів. Суб'єкти господарської діяльності зацікавлені у впровадженні ресурсозберігаючих технологій, наукоємних продуктів, що відповідають їх економічним і стратегічним інтересам. За умови державного стимулювання

необхідних структурних змін в реалізації інноваційних стратегій на підприємствах України та належного відпрацювання законодавчо-правової бази, поліпшення інвестиційного клімату, який, в тому числі регулює інноваційну діяльність, а також розвиток науки і освіти дають підстави сподіватися на залучення інтересу інвесторів до присутності на нашому ринку. У разі успішної реалізації названих елементів пропонованого проекту стратегії стимулювання інноваційної діяльності в Україні можливі прийнятні результати по використанню конкретних переваг, пов'язаних з наявністю природних ресурсів і можливостями науково-технічного потенціалу країни.

У період наростання кризових явищ в економічній сфері, на бюджетне фінансування мають право претендувати лише ті інноваційні проекти, які є найбільш життєво важливими для зміцнення загального рівня розвитку країни. Проведення даної роботи має базуватися на тих же принципах виділення коштів, що і надання кредитних ресурсів, а саме: платності, зворотності і терміновості.

Дослідження стимулювання активізації інноваційних технологій на підприємстві в передових країнах представлена в табл. 1.

Таблиця 1

**Характеристика стимулювання активізації інноваційних технологій
на прикладі досвіду провідних країн**

Країна	Заходи зі стимулювання
Бельгія, Англія, Франція, Німеччина	Створення преміальних фондів за розробку, освоєння й випуск нової продукції, розмір яких пов'язується з приростом обсягу продажу такої продукції, її питомою вагою в загальному обсязі виробництва
Японія	В системі стимулювання чітко виокремлюються чотири головні частини: прямі виплати (базові та надбавки), побічні виплати, бонуси, пенсійні виплати. Заохочення до впровадження інновацій проявляється в запровадженні освітньо-професійного розвитку, залучення працівників в управління виробництвом на основі створення «гуртків якості»
США	Залучення допомоги консультантів з оплати праці, які розробляють особливі критерії, формули оплати, розмір винагород, спираючись на відповідну шкалу експертного оцінювання нових ідей за ступенем ефективності, новизни, витрат праці інноваторів
Україна	Лише кожне десяте підприємство має безпосереднє відношення до інновацій, творчість і винахідництво на виробництві практично не заохочується, загрозливих масштабів набуло старіння наукових кадрів

Джерело: [3].

Для забезпечення інноваційної підтримки економічної стабілізації та подальшого зростання в країні явно недостатньо способів заохочення інноваційних зусиль, відсутні дієві стимули в інтересах тих підприємств, які зробили б спроби освоєння нової продукції. Це є закономірним результатом слабкої результативності державної інноваційної та науково-технічної політики, кидається в очі непослідовність в її проведенні, що в підсумку і обумовлює продовження технологічного відставання України від економічно розвинених держав Європи і світу. Рішуче звуження державного фінансування наукових досліджень і розробок жодним чином не відшкодовується підтримкою з боку приватного сектора економіки.

Падіння платоспроможного попиту внаслідок чутливої економічної кризи не спонукало українських бізнесменів на впровадження нових технологій, завдяки чому стало б можливо скоротити витрати на виготовлення продукції до більш прийнятних з

точки зору підвищення її конкурентоспроможності у порівнянні із зарубіжними аналогами.

Наслідком відсутності результатів у проведенні найближчим часом раціональної інвестиційної та науково-технічної державної політики, здійсненні давно назрілих зусиль по реструктуризації промисловості, оптимізації цінових пропорцій буде наростання все більш посилених загроз українському науково-виробничому потенціалу. Можливо різке скорочення виробничих потужностей підприємств (з причини вибуття з експлуатації сильно зношеного обладнання), збільшення технологічного відставання і, як наслідок, економічних позицій України від рівня розвинених країн

З метою забезпечення формування необхідних фінансових ресурсів доречно знижувати розміри банківських ставок за надані кредитні ресурси. Заслуговує уваги і розробка заходів щодо оптимізації економічного ризику в процесі проведення інноваційної діяльності. Слід активніше залучати фінансові ресурси з нецентралізованих джерел недержавного сектора, різними стимулами «втягувати» промислові підприємства в процес участі в інноваційній діяльності. З метою вдосконалення державного фінансування інноваційних процесів в бюджеті України доцільно передбачити окреме фінансування продукування нововведень в області розробки обладнання і механізмів, а також створення високоефективних технологій.

Висновки та пропозиції. Не слід піддавати оподаткуванню митом надходження прогресивного технологічного обладнання з-за меж країни, а також будь-яких матеріалів, компонентів і продукції приладобудування для наукових досліджень. Не варто економити кошти на оплату науково-технічних видань, акумулювання інтересів інформаційних матеріалів. Доцільно обмежувати завезення в країну товарів з сумнівною цінністю і введення в експлуатацію застарілих технологій, забезпечувати стимули для зацікавленості підприємств в імпортуванні дешевої сировини, що не видобувається в Україні.

Має сенс приступити до створення на регіональному рівні органів управління інноваційною діяльністю. Їм необхідно організувати розробку напрямків регіональної політики в сфері науково-технічної діяльності і в області створення інноваційних продуктів. Крім того, потрібний постійний контроль всього спектру інноваційного потенціалу, побудова системи технічної і фінансової підтримки розвитку цих зусиль, формування переліку робочих місць для заняття їх висококваліфікованими фахівцями потрібних профілів.

Це здатне принести відчутну користь і в регіонах і країні в цілому, вивести їх на більш високий рівень розвитку, поліпшити якість життя громадян.

Список використаної літератури

1. Феріна О. С. Інновація як об'єкт економічних досліджень / О. С. Феріна // Історія народного господарства та економічної думки України. – 2018. – Вип. 46. – С. 119–128.
2. Григор'єва Л. В. Аспекти застосування на підприємстві інноваційних технологій в управлінні персоналом при наданні послуг з переробки давальницької сировини / Л. В. Григор'єва // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2017. – № 769. – С. 244–251.
3. Касич А. О. Інноваційна продукція як основа підвищення конкурентоспроможності підприємств України / А. О. Касич, М. В. Назарова, Т. А. Климович // Держава та регіони. – 2018. – № 2. – С. 66–69.
4. Діденко Є. О. Інноваційна діяльність підприємства як основа його стабільного та безпечного розвитку / Є. О. Діденко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2016. – №. 11 (162). – С. 77–82.
5. Про інноваційну діяльність: Закон України від 18.02.2002 [Електронний ресурс] // Офіційний вісник України. – 2002. – № 31. – С. 145. – Ст. 1447, код акту 22940/2002. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15/print1477376382546226>.
6. Євтушевська О. В. Роль інноваційних технологій у розвитку суспільства / О. В. Євтушевська // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 21. – С. 14–16.

7. Стецик С. П. Індивідуалізація навчання на уроках фізики засобами інноваційних технологій / С. П. Стецик, О. В. Гнатюк // ЧНПУ. – 2016.
8. Прокопишин Л. М. Управлінські інновації та особливості їх використання на машинобудівних підприємствах в сучасних умовах господарювання / Л. М. Прокопишин // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". – 2018. – № 628. – С. 628–633.
9. Dasgupta M. Technological Innovation and Role of Technology Strategy: Towards Development of a Model / Meeta Dasgupta, Prof. A. Sahay, Prof. R. Gupta // 9th Global Conference on Business & Economics. – 2019. – October 16–17. – P. 34.
10. Diaconu M. Technological Innovation: Concept, Process, Typology and Implications in the Economy [Електронний ресурс] / Mihaela Diaconu // Theoretical and Applied Economics Volume XVIII. – 2016. – №10 (563). – P. 127–144. – Режим доступу: <http://store.ectap.ro/articole/655.pdf>.
11. Здобувач В. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства / В. В. Здобувач // Науковий вісник НЛТУ України. – 2017. – Вип. 20.4 – С. 160–166.
12. Жмереницький О. Інновації або смерть: як бізнесу вижити на тонучому кораблі «Україна» / О. Жмереницький // Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/08/16/628080>.
13. Ганущак-Єфіменко Л. М. Розвиток інновативного підприємництва на засадах кластерної організації / Л. М. Ганущак-Єфіменко, В. Г. Щербак // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 11 (185). – С. 88–97.
14. Ганущак-Єфіменко Л. М. Методичні засади стратегічного управління портфелем бізнесу інтегрованих бізнес структур / Л. М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 6. – С. 197–205.
15. Ganushchak-Efimenko L. Methodological framework for integrated business structures branding development in Ukraine / L. Ganushchak-Efimenko, V. Shcherbak, O. Nifatova, O. Kolodizie, R. Rebilas // Innovative Marketing. – 2019. – Volume 15. – Issue 2. – P. 14–29.